

Az oktatás és a könyvtár kapcsolata a műszaki főiskolákban

Új módszerek és nem könyvjellegű, új dokumentumfajták gyűjtése jelzik az oktatás és könyvtár kapcsolatának változását, azt a törekvést, hogy az oktatás fejlődésével a szolgáltató intézmény, a könyvtár is lépést tartson.

Angliában a műszaki főiskolai könyvtárakban a szakreferenz szolgálat jó 10 éve nyert polgárjogot, nem mondható tehát új módszernek, de a munka tartalma változott, új vonásokat mutat. Négy nagy területen van feladata: a könyvtárpolitikai irányvonalat alakítja, oktató, kutató és vezető. Az ezt a szolgálatot ellátó szakreferenz lényegében a könyvtári személyzetnek egy bizonyos szakterületen a könyvtári szolgáltatások megszervezésére kijelölt tagja. Ez a szakterület lehet egészen szűk, de gyakrabban inkább egymással kapcsolatban álló diszciplínát fog át, a kar - intézet - tanszék kapcsolatoknak megfelelően.

A szakreferenz az összekötő a könyvtár és a főiskola szűkebb szakterülete között. Ismernie kell a szakterület új előadásait, tanfolyamait, a hallgatók számának alakulását, óraszámok változását, mert mindezek hatnak a könyvtárpolitikai irányvonal kialakítására. Az oktatás számára viszont jelzi, hogy milyen szolgáltatásokat nyújt a könyvtár, mi lehet ezek szerepe az oktatásban.

Az olvasók oktatása természetesen tartozik feladatkörébe, de nemcsak a hallgatókat, hanem az oktatószemélyzetet is nevelnie kell a könyvtárhasználatra.

Kutató a saját szakmájában, hiszen élő kapcsolatban kell maradnia szakterületével. Az oktatói kar előtt is csak akkor lesz tekintélye, ha a fejlődéssel lépést tart.

Utolsó és egyben legnagyobb feladata, mint vezetőnek van. A szakreferenz vezeti a szakterülettel kapcsolatos könyvtári munkákat és a személyzetet: a válogatás, állománygyarapítás, az osztályozás és a katalógizálás munkájának figyelemmel kísérése egyaránt hatáskörébe tartozik. A beérkező igények alapján eldönti, kinek a számára milyen és mennyi bibliográfia, illetve milyen szolgáltatás készüljön.

A négy terület sokban fedi egymást, a szakreferenz nem kategorizálja napról napra feladatait, de a fent vázoltak értelmében dolgozik.

Az oktatásban egyre nagyobb teret kapnak a nem könyvjellegű dokumentumokból nyert információk. Ha a könyvtárak nem akarnak elmaradni, a könyvek és folyóiratok mellett fokozott gondot kell fordítani az új információhordozók beszerzésére és hasznosítására. Az oktatási technika fejlődésének eredményei nagy csoportoknál használhatók

fel - ezeknek természetesen nem a könyvtár a helye. Az egyéni és kisebb tanulócsoporthoz ellátása viszont már könyvtári feladat. E gondolatot tükrözik az angol könyvtárosegylet most kiadott irányelvei a nem könyvjellegű dokumentumok és egyéb eszközök felhasználásáról az egyetemi, főiskolai könyvtárakban.

Amilyen mértékben igényli az egyetemi oktatás az új tanulmányi eszközöket, oly mértékben feladata az egyetemi könyvtáraknak ezek rendelkezésre bocsátása. A hagyományos könyvtári anyag beszerzésében, feltárában, forgalmazásában szerzett gyakorlat felkészítette a könyvtárat az új eszközök kezelésére és a meglévő szolgáltatások logikus továbbfejlesztésére.

Az audio-vizuális eszközök kihasználásával kapcsolatban négy fő kérdés merül fel:

előállítás;

raktározás;

azonosítás és

használatra előkészítés.

Az előállítást az egyetemek audio-vizuális részlege és az intézetek együttműködése oldja meg: a raktározás a tervbe vett használattól függ; az eszközök elhelyezhetők az audio-vizuális részlegnél, az egyes intézetekben vagy a könyvtárban egyaránt, de a központi nyilvántartás helye mindenképpen a könyvtár. Az egyénileg használható eszközök a könyvtárban vannak a legjobb helyen, mivel ezeket rendszerint a könyvekkel együtt igénylik. Az audio-vizuális berendezések segítségével használható /nézhető és hallgatható/ dokumentumokat természetesen be kell szereznie a könyvtárnak. Ezeket egyes esetekben kölcsönözni is lehet.

Nem szükséges hangsúlyozni, hogy az új eszközök beszerzéséhez külön költségvetésre, képzett személyzetre és helyre van szükség. A nem könyvjellegű dokumentumok beszerzése könyvtáranként más és más lesz a helyi körülményektől függően.

University libraries and learning resources. = Library Association Record, 75.k. 1.sz. 1973.jan. p.8.

HOLBROOK, A.: The subject specialist in polytechnic libraries. = New Library World, 73.k. 867.sz. 1972. szept. p.393-396.

Faragó Lászlóné